

Universitätsbibliothek Wuppertal

Svidae historica caeteraque omnia, que ulla ex parte ad cognitionem rerum spectant

Suida <Fiktive Gestalt>

Basileae, 1581

Widmungsbrief

Nutzungsrichtlinien Das dem PDF-Dokument zugrunde liegende Digitalisat kann unter Beachtung des Lizenz-/Rechtehinweises genutzt werden. Informationen zum Lizenz-/Rechtehinweis finden Sie in der Titelaufnahme unter dem untenstehenden URN.

Bei Nutzung des Digitalisats bitten wir um eine vollständige Quellenangabe, inklusive Nennung der Universitätsbibliothek Wuppertal als Quelle sowie einer Angabe des URN.

[urn:nbn:de:hbz:468-1-313](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:468-1-313)

AD MAGNIFICVM, ET
 GENEROSVM VIRVM AC DO-
 MINVM, D. CAROLVM VILLINGERVM,
 Baronem à Schœneberga, Cæsareæ Maiestati
 à consilijs, &c.

HIERONYMI VVOLFII IN SVIDAE
 conuersionem, Prefatio.

SAPIENTER facis, generose Baro, & magnitudine ingenij tui, ac familiæ, fortunæq; splendore dignum, qui, quod ocij res domestica & publica tibi concedūt, in sacrarum & profanarum literarum conferre soleas lectionem. Quarum illæ nos, ad ineuitabile mortis discrimen uincēdum, & ad alterā illam uitam, beatamq; immortalitatem cogitandam, excitāt & præparant: alteræ, præter honestissimam & maximè synceram uoluptatem, ad breuis huius & calamitosi æui curriculum, minore cum molestia & sollicitudine, atq; etiam tutius & honestius conficiendum, instructiores reddunt. Et si autem nullum disciplinæ ac literarum genus, atq; adeò ne liber quidem ullus est, è quo fructus aliquis, ab homine acuto, & ueritatis amante, capi non possit: Philosophia tamen & Historia (doctrinam Religionis, uti par est, semper excipio) principatum tenere uidentur. Quarum laudes, cum à multis ueteribus, ijsq; præstantibus uiris, tam Græcis quàm Latinis, descriptæ sint, nec ignotæ Amplitudini tuæ: tū his de rebus breuia quædam Ciceronis testimonia, propter adolentes maximè, tanquā oracula, proferemus. Ac de Historia prius, quæ popularis quædam & crassa philosophia est: cum Philosophia nihil ferè sit aliud, nisi quædā subtilior & accuratior historia. Nam illa quidem, consilia, mores, facta, & fata hominum describit: qui sunt exigua particula rerum uniuersitatis: hæc, totam naturam, omnemq; mundum animo collustrat, nec nisi in cōtemplatione & admiratione, atq; amore immortalis Dei acquiescit. Sed Ciceronem iam audiamus. Is igitur: Historia, inquit, est testis temporū, lux ueritatis, uita memoriæ, magistra uitæ, nunciā uetustatis. In hac & narratur ornatè: & regio sepè, aut pugna describitur: interponuntur etiam conciones, & cohortationes. Huius prima lex est, ne quid falsi dicere audeat: deinde, ne quid ueri non audeat: ne qua suspicio gratiæ sit in scribendo, ne qua simultatis. Has enim leges negligere, est à ueritate discedere. Hactenus ille facundiæ Romanæ parens (qui utinam omnibus literatis esset in manibus) de historia: in qua tractam ait quandā, & fluentem expeti, non contortam & acrem orationem: negatq; purā & illustri quicquam esse breuitate dulcius. Quæ si seruentur, in ea non modò uoluptatem esse, sed etiam utilitatem: quā copiosè Diodorus Siculus, breuiter & neruose Polybius & Liuius explicant. Et hæc quidem de historia. Nūc eundem Ciceronem etiam Philosophiæ patronum audiamus: quam perhibet artem esse uitæ, commētationem mortis, animi culturam, & morborum eius medicinam: quæ extrahat uitia radicibus, & præparet animos ad satus accipiendos, eaq; mandet his, & tanquam serat, quæ adulta, fructus uberrimos ferant. Donum item & inuentum Deorum: matrem omnium artium, omnium benè factorum, beneq; dictorum: ducem uitæ, uirtutis indagatricem, expultricem uitiorum: quæ medeatur animis, inanes sollicitudines detrahat, cupiditatibus liberet, pellat timores: eam deniq; cui qui pareat, omne tēpus ætatis sine molestia possit degere: & cuius tractatio optimo atq; amplissimo quoq; sit dignissima, sed tum ualeat multum, cum sit idoneam complexa naturam. Hactenus sapiens & eloquens ille uir: cuius excellentiam cogitans, sæpè peccare mihi uideor, qui meas nugas potius legendas obrudam, quàm uel alios ad eius diligētem lectionem adhorter, uel saltem ipse frequentius maioreq; diligentia in eò legendo uerser. Quòd

Religio.
 Philosophia:
 Historia.

Historia.

Cicero.

Cicero de phi
 losophia.

Historiae 491.

Theologica
scripta.

Suidas à pau-
cis lectus, &
intra annos
64. uix 3000
exempla dis-
tracta.

Loci cōmu-
nes rerum &
uerborum.

Res.
Mens.
Verba.

si tantum utilitatis affert Philosophiæ lectio, id est humana sapientia (quæ quantula sit, sapientissimus quisq; maximè intelligit) quanto maior fructus atq; uberior, è le-
ctione Theologica, id est diuina sapientia capietur? Quanquam, si quis uerè confi-
deret, probatissimi quique ueteres Theologi, Græci præsertim, nec oratoribus elo-
quentia, nec philosophis rerum humanarum cognitione cesserunt: ne dicam, longo
interuallo utrosque ab iis esse superatos. Qui mihi non credit, legat Basilios, Chry-
sostomos, Gregorios, Nemesios, alios complures. Valdè itaque probo Amplitudi-
nis tuæ studium, & istam legendi & sacra & historica, siue delectatione, siue occupa-
tionem: eoq; libentius morem gessi uoluntati tuæ, cum posthac nihil in publicum
edere, sed Bibliotheca mea tandem aliquando & ipse frui iam pridem statuissem.
quæ quidem nonum iam mensem mecum expostulat, qui in tãta copia & uarietate
optimorum librorum, uni Suidæ nauem operam, cæteris neglectis omnibus. Sed
Xanthippen meam facile, uti spero, placabo, si hoc labore tandem defunctus, tam
eam curare & adamare de integrò cœpero, quàm hactenus neglexisse uideor. Solet
enim omnis offensa prior, apud placabiles animos, nouis officiis non mitigari mo-
dò, sed prorsus etiam aboleri. Editionis autem an æquè futura sit expedita de-
fensio, equidem dubito. Suidam enim paucis esse notum, ex eo conijcio, quòd
primùm, ut opinor, Mediolani est editus, à Chalcondyle: post Venetiis ab Aldo,
postremò annis abhinc uiginti Basileæ à Frobenio: cui in tanto eorum numero, qui
se studiosos, utriusque linguæ perhiberi uolunt, ferè semissem exemplorum super-
esse, non sine admiratione, ac potius cum indignatione accepi, propter uel igno-
rantiam, uel amentiam nostri seculi, uanitatis (nouitatis dicere uolui) ad eò appeten-
tis, & uetustatem ad eò negligentis. Quantum enim nugarum pelagus uno sæpè at-
que altero anno distrahitur? Qui igitur Suidam ignorant, uel ipsius nominis offen-
dentur insolentia. Qui norunt, nec tamen pernorunt satis: è Lexico nihil nisi uerbo-
rum explicationem petendam esse putabunt. In qua opinione & ipse fui, qui nun-
quam antehac continenti ordine scriptorem hunc legerim: sed si quid in Græcis o-
ratoribus occurrebat obscurius, eum consuærim, simplicitate inscriptionis dece-
ptus. Videtur enim hic autor, quisquis fuit (comperti enim de eo nihil habeo, nisi
quòd nec ignobilem hominem fuisse (quidam monachum putant) & non adeò ue-
tustum: ut qui Chronologiam suam ad annum à Christi natiuitate 1018 perduxerit.)
Atque ad eò, cum Metochiten Logothetam citet, qui sub Palæologis uixit: apparet,
eum uix annis ab hinc ccc Lexicon hoc composuisse. In quo nimirum & uerborum
& rerum locos communes, unà cum historiis, ordine alphabetico persequi uoluit:
ut eadem opera & mentem & linguam instrueret: & memoriæ fragilitati expedita
inquisitionis ratione mederetur: idque, mea quidem sententia, non malo consilio.
Rerum enim & uerborum, humanæq; mentis magna est inter se affinitas, & natura-
le quoddam uinculum societatis: & hic Rerum, Mentis, & Verborum ternio, ab ipsa
natura institutus, nisi per amentiam & calamitatem diuelli non potest. Res enim
quæ in hoc amplissimo totius mundi, & illustri theatro conspiciuntur, animus huma-
nus lumine rationis diuinitus insito, pro uirili cōtemplatur & cognoscit. Inspectas
& cognitatas, notis quibusdam insignit, discernit atque eloquitur, aliis que commu-
nicat. Nam, ut philosophus ait, uerba sunt animi affectionum quædam notæ: ipsæ
uerò affectiones subiectis rebus excitantur. Ita fit, ut non soliuaga sit cognitio, sed
humani generis societati seruiat: ad quam homo cum natura ipsa fertur, tum ino-
pia & necessitate mutui auxiliij compellitur. Itaque sæpè auditores meos monere
soleo, ut copiosissima quæque Lexica & Græca & Latina & uernacula studiose le-
gant, atq; inter sese cōferant: & uacua charta (ubi opus esse uisum fuerit) inferta, ma-
ximè quæque uel memorabilia, uel sibi usui futura breuiter notent, additis suorum
codicum numeris, & ab ineunte ætate uaticum obliuioni senectutis præparent. Scio
alios tradi Locorum cōmunium ordines, quos equidē nō improbo: sed hūc alpha-
beticum & res uerbis iungentem adolescentiæ studiis magis accommodatum esse
iudico. Atq; utinā & hoc qualecunq; consiliū, adolescenti mihi datū, & ea copia o-
ptimorum librorum, quæ nunc est, etiam tum fuisset. Quantā enim uariæ lectionis
gazam nunc in promptu haberem, quæ animo, uarietate studiorum & occupatio-
num

Suidas quo tempore
uixit existimatis?

Suidam in uocabulo
10. 201. opte uocabulo

NB

num distracto, bona ex parte exciderunt: nec sine mole in iacturaq; tēporis, cum opus est, inquirendæ sunt, nec tamen semper reperiuntur. Fit enim (ut imbecillitatem ingenij mei fatear) aliquando, ut non modò quod legi, & audiui, non satis meminerim: sed illud etiam dubitem, an & ubi legerim, atque audiuerim? Quamquam hanc hesitationem meam, libri mei marginum annotationibus plerunque refellunt. Quòd si adolescens memoria non nimis fretus fuisset, sed in longitudinem potius consuluissem: nunc multò essem promptior atque uberior, & minus occupatus. Et hæc admonendæ adolescentiæ causa scripta sint. Nunc ad Suidam redeo: qui idem spectasse, ut dixi, uidetur, in suo Lexico. Præterquam enim quòd istiusmodi uolumina nihil aliud sunt nisi copiosa quædã & perfecta grammatica, omnesq; huius artis partes explicant atq; illustrant: fieri nullo modo potest, quin, uerbis per optimorum autorū exempla declarandis, multa scitu dignissima in medium afferantur: obiterq; & aliud agendo ea discantur, quæ ad omnes disciplinas facilius percipiendas maximo sint adiuuamento. Quod cum ita sit, & Suidæ non tam explicationem uerborum, quàm rerum memorabilium annotationem propositam fuisse constet: nullus æquus iudex, Generose Baro, uel tuum studium, uel meum laborem reprehendet. Etsi enim multa in hoc opere desiderantur, quædam etiam fortasse redundant (quod enim scriptum proferes, in quo nemo quicquam desideret?) tamen multa scitu digna in eo continentur. Atq; ad eò præstare censeo, uiri doctissimi Chalcondylis Demetrii, qui hoc opus annis ab hinc quinque & sexaginta edidit, hac de re uerum, ut legendo cognoscetur, testimonium huc ascribere. Is igitur sic ferè ait, ut nos quidẽ de Græco uertimus. Liber hic multiplicem utilitatem non studiosis tantum adolescentibus, sed & cuius ætati magnum & fructum & uoluptatem affert: nec ijs modò qui in Poesi & eloquẽtia uersantur, sed & Dialecticis, & Physicis, & Ethicis, ijs deniq; omnibus, qui ullũ doctrinæ genus tractant, plurimum proderit, si attentè legatur. Nec enim uerba tantum historicorum & oratorum, & quorumuis eloquentium autorum interpretatur (quam rem liber præcipuè profitetur) sed & multas uariasq; historias, quæ non temerè alibi reperiuntur, eò quòd libri & Græci & Romani & Hebræi, unde hæc sumpta sunt, periẽre, complectitur. Adhæc diuersa decreta philosophorum, & quæstiones partim Physicas, partim Dialecticas, nec paucas de moribus, & ad omnem uirtutem pertinentes: uitas item uirorum integerrimorum & sanctissimorum, nec non illorum etiam, qui uoluptatibus & uitijs dediti, contrariam rationem secuti sunt, luculenter admodum, ornateq; exequitur. Vnde non modò bonos & præstantes imitari queas, eorumq; uestigijs insistere: sed & eorũ, qui diuersum uitæ iter ingressi sunt, rationẽ ac uasaniam potius, pro uirili fugere & auersari. His omnibus uelut condimenta quædam aspergit, magnam prouerbiorum copiam, atq; etiam concinnam somniorum explicationem. Ac fuit hic liber non ita pridem & in Græcia & in Italia ita rarus, ut qui eum haberet, eo gloriaretur, quasi thesaurum insignem, & Amaltheæ (quod aiunt) cornu possideret: qui nunc typographiæ beneficio, paruo ære omnibus communicatur. Hactenus ille. Quamobrem lectione dignissimum esse hoc opus, nec sine causa uel ab Amplitudine tua, tam diu, & tantoperè expetitum, uel temerè à me in Latinũ sermone conuersum esse, constare arbitror: nec quin grata eius lectio & iucunda sit futura studiosis, admodum dubito. Superest, ut de interpretandi atq; editionis ratione aliquid dicam. Conuersionem Latinam tantum edimus, tum ne Frobenianæ officinæ, præclare de re literaria meritæ, incommodetur, ac Græcæ linguæ periti ad Græcum potius Suidam quàm Latinum emendum incitentur: tum ne Latine tantum docti, sumptu inutili, & libri mole superuacanea onerentur. Verborum & exemplorum, quæ nihil haberent memorabile, prætermissa est expositio: quia res tractare, non explicare uerba, propositum nobis fuit: & extant illa in uulgatis Lexicis, diligentius & copiosius pleraque declarata. Illud quidem operam dedi, ne quicquam scitu dignum præterirem: eaquæ de causa ne leuicula quidem, ac potius ridicula quædam ascribere sum grauatus, quæ pro suo candore quisque interpretetur.

*Interpretatio
ratio, &
editionis.*

*Demetrius
Chalcondylis
de Suida.*

*Interpretatio
ratio, &
editionis.*

*Interpretatio
ratio, &
editionis.*

Sunt mala, sunt quaedam mediocria, sunt bona plura:

ut Homericum uersum ad nostrum institutum non nihil inflectam. Delectum non interpretis, sed Lectoris esse oportere censui. Quid ego probem aut improbem, satis scio. Quid alijs, in tanta & uoluntatum & opinionum discrepantia, probaturus essem, prospicere non potui: nec ullam uidi morosa iudicia mitigandi rationem commodiorem, quam quæ autor haberet omnia conuertendo, idque quanta fide & perspicuitate licuit. Ac sudandum mihi sæpè fuisse, & hæsitacionem atque
 * ignoracionem meam ingenuè confitendã, tot asterisci passim additi facilè ostendent. Quibus amotis, si quis totidem Soles reposuerit, hoc est, si deprauata correxerit, obscura declararit, mutilata expleuerit, ambigua distinxerit: cum ego uirum iudicabo. tantum abest, ut obrectatores hunc laborem, elementario puero potius, quam Vuolfio mandandum fuisse dicant. Nullum disciplinae genus est, è quo non aliquid delibaret Suidas: quarum uocabula quàm difficulter, ac potius nullo modo, Latinè reddi possint, sciunt docti. Citantur ex autoribus (quorum nomina sæpè tacentur) loca penè innumera, quorum stylus atque oratio est dissimilima, quorundam etiam (recentiorum præsertim) si dicere liceat, affectata atque inepta. Itaque chamæleontem fieri me oportuit, & pro subiecto solo, subinde colorem mutare: aliquando etiam uocibus uti minimè Latinis, nedum Ciceronianis. Nam ubi Græci ταυτότητα, ἰσότης, ἰσοπέθεις, & id genus alia contra uulgati sermonis consuetudinem sibi confinxerunt: ego identitates, & essentias, & substantias, breuitatis docendique causa, dicere cur dubitarim? Quæ si cui displicuerint, is & Latini sermonis inopiam, & ipsius argumenti uarietatem, non meam negligentiam aut inscientiam accuset. Illud etiam monendus est Lector, cum eadem sententia sæpius in diuersis literis citata, non rarò inueniatur: me semel eam posuisse contentum, cramben repetitam apponere noluisse, nisi fortè obliuione factum sit aliter. Relegendi enim totius operis facultatè ademit typographus, cui & ἁπλογραφα, & ἀπλόγραφα mea, ex interuallis mittenda fuerunt. Vnum adhuc restat, quo expedito, finem faciam. VILHELMVS Xylander Augustanus, uir doctrina & ingenio præstanti, Græcarum literarum & Aristoteleæ philosophiæ in Heidelbergensi Academia doctor, cum ei pro nostra amicitia, me hanc lucubrationem habere præ manibus significassem, ex similibus scriptoribus, id est Lexicis, & commentarijs Græcis, à Suida prætermissa, supplenda censebat: iudicio eius cum meo planè cõgruente. Sed fuisset is totius triennij labor: quantum mihi uitæ spacium uix, ac ne uix quidem polliceri ausim: & gratias ago Deo, qui me à lue passim in uicinia mea grassante, & angulum, in quo delitescio, penè obsidione premente, clementer hætenus conseruari: ne, ut Protesilaus domum imperfectam, sic librũ hunc ego inchoatum relinquerem. Addant alij plura, qui nolent: ego uersando, uertendo, & scribendo, & rescribendo, & scripta corrigendo, ita sum defessus, & exhaustus, ut quiete & ocio magnoperè sit opus, & animus ab his operis prope modum abhorreat. Ingrauescit ætas: & ualetudo, quæ nunquam bona fuit, indies fit deterior: acies oculorum deficit: nec est ea uel animi alacritas, uel memoriæ firmitas, quæ fuit: immaturo utique senio, quod minus miror: illud magis, me in tot tam diuturnis doloribus, qui uel elephantum conficerent, tam diu potuisse uiuere. Quadragesimum annum multum excessi, à quinquagesimo propè absum: rude me donari tempus, emeritum siue pugilem, siue militem, post tot luctas & certamina. Si coronas nullas merui, at plagas accepi plurimas. Siue igitur boni aliquid meis scriptis inest (quod utinam ita esset: & ut esset, operam dedi) abundè præstitum est. Siue tantis laboribus frustra confecti, actum egimus, quod maleuoli dicunt: nimium:

Quod reliquum est aui, si quid superesse uolunt Dii:

instituendæ adolescentiæ, & muneri nostro publico impendamus: quo ita post hac erimus occupati (si tamen erimus) ut nostro iumero, quod aiunt, alias occupationes accersere non sit necesse. Tu uerò Generose Baro, quicquid hoc est operis, tui studio confectum, ut licuit: & meæ erga T. A. obseruantia quaecumque specimen,

Cui non locu
pletatus Suidas.

cimen, æqui bonique facias uelim: meque unà cum genero tuo, illustri Barone D. CASPARO Breunero, Cæsareæ Maiestati à consilijs, & illustrissimi Principis CAROLI Archiducis Austriae Camerario, uiro uerè nobili & generoso, cōmendatum habere digneris. Nam de filio tuo IACOBO, præclaro iuuenē, qua hætenus & modestia & industria fuit, non dubitandum esse puto, quin & paternū eruditionis amorem, & aui sui, cuius nomen habet, clarissimi uiri, & apud summos imperatores Maximilianum I. & Carolum V. in grauissimis Romani imperij negocijs summa fide & autoritate spectati, uirtutem sit imitaturus, & decora atque ornamenta utriusq; cumulaturus. Quòd si amicorum communia sunt omnia: quantò magis parentis & filij, unici præsertim, & obsequentissimi? Is igitur, pro hac arctissima necessitudine, & Suidæ dedicationem, & Vuolfij defensionem ex æquo ad se pertinere iudicabit. Vale: Augusta Vindelicorum.

Cal. Ianuarij, Anno Domini M D LXIII.

Amplitudinis tuæ

Obseruantissimus,

Hiero. Volfius, Aug. Reip.
Bibliothecarius, & utriusq;
linguæ professor.

(:) 4 A D